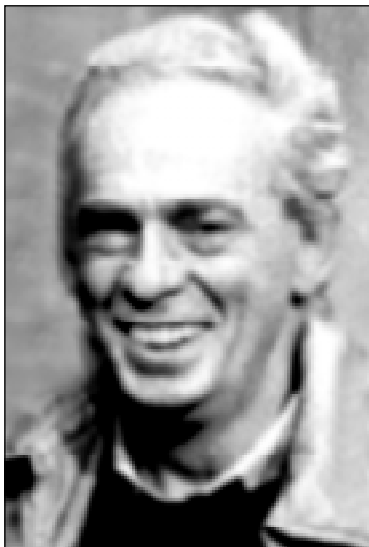

OCTAVIAN SAVA

„Am scris gândindu-mă numai la public”

Timp de zeci de ani, Octavian Sava a scris teatru, scenarii de film, musicaluri, scenete, cuplete, spectacole de revistă și de televiziune. Toate acestea au fost scrise, cu predilecție, în gama umoristică, gen care i s-a potrivit ca o mănășă și - fie că a fost de box sau de catifea - a atins mereu punctul nevralgic. Replicile savuroase prin care se exprimau idei generoase au intrat în folclor și sunt folosite în limbajul curent, căci... „așa-i în tenis”.

AVRAM CROITORU: - Ați debutat pe undele radiofonice, pe scenă?

OCTAVIAN SAVA: - Am debutat... în curte. Aceasta s-a produs, după spusele mamei mele, la o vârstă foarte fragedă. Nici nu intrasem încă la școală când mi-am dat și eu contribuția la un spectacol organizat de copiii dintr-una din curțile de pe strada Parfumului, unde locuiam. Am spus o poezioară, creație proprie și care, zicea mama, suna cam așa: „Baba-n coș, moșu-n coș, pisica-n coș. Gata!”.

A existat o genă

- De atunci ați avut aplicație spre umor.

- Aș putea spune că este vorba de o genă moștenită de la bunicul Moris Segal. Nu avea prea multă carte, dar era foarte inteligent. Prin 1906, din banii câștigați cu atelierul său de croitorie, a scos o revistă umoristică, intitulată „Țivil cazon”.

- Mai există vreun exemplar?

- La Biblioteca Academiei am găsit un volum frumos legat, ce cuprinde 38 de numere de revistă.

- Atâtea au apărut?

- Nu știu. 38 mai sunt acolo. Tata îmi spunea că bunicul era finanțatorul, iar redactor-șef ar fi fost Victor Eftimiu. Același bunic a importat filme nemțești ale epocii și a invitat actori germani la premiere. În timp, tata a devenit asociat al acestei firme - O.E.R. Film -, care îl avea ca președinte de onoare pe Mitriță Constantinescu, mare personalitate politică.

- Unde ați făcut liceul?

- Primele două clase la „Sf. Andrei”, de unde am fost dat afară din cauza legilor rasiale. La „Cultura”, l-am avut profesor pe Mihail Sebastian, de care mă leagă unele amintiri. Ne dădea să facem lunar analize ale unor cărți la alegerea noastră. Singura condiție era ca acestea să nu fie traduse de Jul. Giurgea, foarte la modă deoarece, cu ajutorul unor „negri”, traducea pe bandă rulantă. În mână mea a ajuns întâmplător un volum de epigrame al unui oarecare F. Lobodă. După ce l-am analizat, Sebastian a fost intrigat că din toată literatura tocmai asta am găsit. Dar m-am reabilitat când ne-a dat să analizăm *Legenda meșterului Manole*, căreia eu i-am dat o interpretare cu totul originală. Mi-a dat nota 10 și de atunci m-a privit cu alți ochi.

Doctor... în umor

- V-a influențat într-o oarecare măsură drumul?

- Consider că genul de dramaturgie pe care l-am abordat e în tonul teatrului interbelic, un teatru liric al cărui reprezentant important a fost Mihail Sebastian. Dar influența a venit din partea excelentului profesor de istorie, Grubea. Lecțiile sale încântătoare au determinat pasiunea mea, și în prezent, pentru istorie.

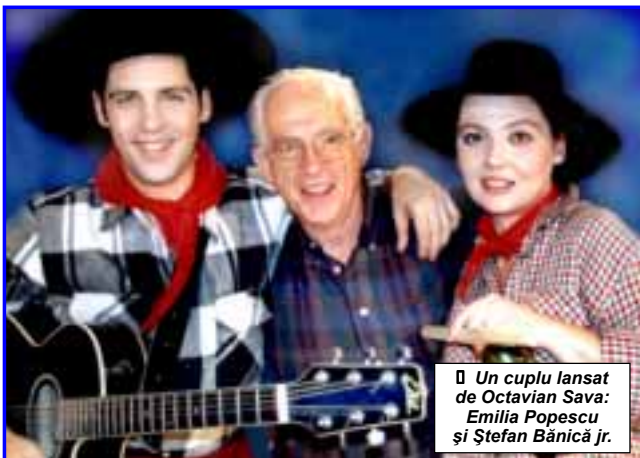
- Cum s-a făcut trecerea de la istorie la literatură?

- Atunci nu s-a făcut nici o trecere, căci

mama dorea să devin ori medic, ori inginer. Cum talentul meu la matematică era nul, am învățat pentru examenul de intrare la medicină. L-am luat, dar începusem deja să colaborez la Radio, la „Ora școlii”, iar în 1949, pe când eram în anul doi de facultate am devenit redactor la secția de copii și tineret, unde am avut colegi extraordinari. În primul rând, l-aș aminti pe Octav Păncu-lăși, de la care am avut multe de învățat. Apoi Virgil Stoeneșcu, cel cu care aveam să scriu piesa „Nota zero la purtare”. Și așa n-am mai devenit doctor în medicină...

□ La un Festival de Umor, în Bulgaria anilor '80, alături de caricaturistul Nell Cobar și Dinu Șerbănescu, creator de desene animate

□ Un cuplu lansat de Octavian Sava: Emilia Popescu și Ștefan Bănică jr.

- Dar în umor?

- La această întrebare să-i lăsăm pe spectatori să răspundă.

- Ați amintit de piesa de teatru „Nota zero la purtare”...

- Inițial, a fost un scenariu radiofonic, printre interpreți numărându-se și celebra Silvia Chicoș. Succesul de care s-a bucurat scenariul ne-a determinat să trecem la scrierea unei piese de teatru.

- „Nota zero”... a luat 10.

- S-a jucat timp de 36 de ani la toate teatrele din țară și la cele din țări vecine, ba a ajuns chiar și în China.

- Premiera bucureșteană a fost în anul...

- 1956, în regia lui Ion Lucian. Cred că atunci actorul Ion Lucian a debutat ca regizor. Încă din timpul repetițiilor se putea întrevădea că va fi o reușită, dar, la vizionare, un reprezentant al „forurilor” a spus că piesa nu oglindește activitatea U.T.C.-ului și a fost interzisă. Atunci m-am dus la fostul coleg și prieten Fred Mahler, care „avea o poziție” și l-am invitat la o repetiție. A venit însoțit de un „factor de decizie” și, plângându-le piesa, a putut fi

jucată. Așa a ajuns să țină afișul până în zilele noastre, căci - la îndemnul lui Mircea Radu Iacoban, directorul Naționalului ieșean, și al lui Arșinel, director al Teatrului „Constantin Tănase” - am transformat piesa într-un musical.

- Se pare că ați avut și aveți o apetență specială pentru musicaluri.

- Așa este și poate că totul a început cu un serial pentru televiziune a cărui muzică a fost compusă de Titi Acs.

- Îl știam regizor.

- Avea și un talent muzical extraordinar.

- E vorba de serialul...

- „...Aventurile căpitanului Val Vârtej”. Mare succes atunci și peste ani. Unul dintre episoade l-am transformat în piesă și se joacă acum la Teatrul „Excelsior”.

- Ați continuat seria spectacolelor de acest gen gustat de public.

- Mult mai târziu, cu compozitorul Marius Țicu. Am scris un musical după romanul sadovenian „Divanul persian”, ce s-a jucat la Naționalul timișorean.

- Și...

- Da, la T.E.S. este în repetiții un musical după povestea biblică a Esterei.

- Și...

- A urmat scrierea unui alt musical după piesa lui Victor Eftimiu, „Omul care a văzut moartea”, spectacol care a intrat în repertoriul Teatrului „Tănase”.

- Oare tot gena, dragostea bunicului și a tatălui pentru marele ecran, au îndreptat condeiul spre scenarii de filme?

□ Cu Ion Lucian

- Poate gena, dar sigur Octav Păncu-lăși, care, trecând de la radio la Cinematografie, m-a îndemnat să fac acest pas. Era prin anul 1960 sau 1961, dar în mod precis premiera filmului „Post restant” a avut loc în 1962. În regia lui Vitanidis jucau comici vestiți - Birlic, Giugaru, Iurie Darie. La vizionarea pentru cronicari, critica a fost dărâmatoare. Eram disperat. Nu mai ieșeam din casă, îmi lăsasem barbă, am vrut să mă sinucid. Peste câteva zile, când la Casa Ziariștilor s-a organizat o vizionare pentru oamenii din presă și familiile lor, un prieten m-a convins cu greu să vin și eu. Când am intrat în sala unde rula filmul m-au izbit hohotele de râs, aplauzele, veselie. Așa mi-a mai venit inima la loc.

- Și ce a urmat?

- Scenarii pentru filmele „Doi băieți ca pâinea caldă”, în regia lui Andrei Călarășu, și „În fiecare zi mi-e dor de tine”. După Revoluție, a venit regizorul Mircea Mureșan să-mi propună să scriu un scenariu despre contrabandă și alte afaceri necurate. A apărut filmul „A doua cădere a Constantinopolului”. Nu spun că este extraordinar, dar a reușit să adune foarte mulți spectatori.

- Menționând că filmele amintite au fost comedii, să trecem la micul ecran unde ați semnat emisiuni cu parafa doctorului care practică medicina curativă prin râs. În ceea ce privește umorul, ați avut vreun patron spiritual?

- Cea mai importantă influență au avut-o, în anii copilăriei mele, spectacolele Teatrului „Barașeum” pe texte scrise de Stroe, Eugen Mirea, Jack Fulga și tânărul,

Marele și micul ecran

pe atunci, Aurel Felea. Erau interpretate de o întreagă galerie de actori eminenți.

- Vorbind despre actori eminenți, să ne întoarcem la televiziune. Ați scris mult și, în mod special, pentru actorul Toma Caragiu.

- Împreună cu alți doi umoriști de marcă - Dan Mihăescu și Grigore Pop -, am creat scenete care să se potrivească perfect cu stilul de interpretare al lui Tomiță.

- Ridicați un colț al cortinei pentru a privi în laboratorul de creație.

- Eram toți trei în fața televizorului și vizionam un meci de tenis între Țiriac și Năstase. Ne-a venit ideea de a-l „deghiza” pe Toma și a apărut monologul „Așa-i în tenis”. Tot atunci, mi-a mai venit o idee și m-am retras spre așterne pe hârtie textul „Când te uiți la un tablou, eu văd numai chipul tău...”, interpretat mai apoi de Caragiu și Anda Călugăreanu. După ce l-am citit colaboratorilor mei, unul dintre ei a strâmbat din nas pe motiv că-i un text prea intelectualist. M-am enervat, am rupt foile de hârtie și le-am aruncat la coș. Dan Mihăescu le-a recuperat și cu migală, ca într-un joc de puzzle, le-a refăcut în forma inițială sub privirile noastre uimite. Tot el a făcut și regia scenetei pentru televiziune. Caragiu interpreta cu multă subtilitate fiecare text, astfel încât publicul să priceapă că bate altundeva decât spune.

- Sub genericul „Televiziunea, dragostea mea”, se reiau emisiuni realizate pe baza scenariilor dvs. Dar ceva nou?

- Socotind că am încercat mai toate genurile divertismentului, mi-am zis că a sosit vremea și pentru altceva. M-am apucat să scriu un roman. Tema: tragedia lui Mendel Beilis, acuzat de omor ritual, în Rusia, la începutul secolului trecut. Am îmbinat mai multe genuri: al scenariului de film, al romanului polițist și al biografiei romanțate. În mai puțin de un an, am predat Editurii Hasefer cele 300 de pagini, prima mea tentativă de proză mai largă. Redactorul de carte, poetul și dramaturgul Ștefan Iureș, m-a încurajat și m-a îndrumat, iar acum așteptăm amândoi, cu emoție, apropiata apariție a cărții. Speranța nu trebuie să moară niciodată, nici măcar la 77 de ani.

- Sub genericul „Televiziunea, dragostea mea”, se reiau emisiuni realizate pe baza scenariilor dvs. Dar ceva nou?

- Socotind că am încercat mai toate genurile divertismentului, mi-am zis că a sosit vremea și pentru altceva. M-am apucat să scriu un roman. Tema: tragedia lui Mendel Beilis, acuzat de omor ritual, în Rusia, la începutul secolului trecut. Am îmbinat mai multe genuri: al scenariului de film, al romanului polițist și al biografiei romanțate. În mai puțin de un an, am predat Editurii Hasefer cele 300 de pagini, prima mea tentativă de proză mai largă. Redactorul de carte, poetul și dramaturgul Ștefan Iureș, m-a încurajat și m-a îndrumat, iar acum așteptăm amândoi, cu emoție, apropiata apariție a cărții. Speranța nu trebuie să moară niciodată, nici măcar la 77 de ani.

- Sunteți mare băutor de bere?

- Sunt amator de bere, dar nu un mare băutor.

- Văd că aveți pe bibliotecă o colecție de halbe.

- Am peste 20. Să vă spun cum am început alcătuirea acestei mici colecții. În casa bunicilor, unde locuiam, a trebuit - conform legilor ce limitau spațiul - să conlocuim cu un inginer ce ajunsese șofer la nunțul papal și chiar fusese arestat pentru aceasta. După eliberare, mutându-se de la noi, mi-a lăsat ca amintire două halbe deosebite, dintre care una este dintr-o celebră berărie müncheneză. Ele stăteau singure pe bibliotecă. Ulterior, în călătoriile pe care le făceam, am început să cumpăr altele din magazine sau de la anticari. Unii prieteni, cunoscându-mi această nevinovată pasiune, îmi dăruiau halbe cumpărate special pentru mine sau acceptau să-mi îmbogățească mica mea colecție prin „troc”. De pildă, lui Puiu Maximilian, cel care a fost soțul Stelei Popescu, i-am dat o sticlă de whisky - plină - pentru o halbă de colecție - goală.

- Sunteți mare băutor de bere?

- Sunt amator de bere, dar nu un mare băutor.

- Văd că aveți pe bibliotecă o colecție de halbe.

- Am peste 20. Să vă spun cum am început alcătuirea acestei mici colecții. În casa bunicilor, unde locuiam, a trebuit - conform legilor ce limitau spațiul - să conlocuim cu un inginer ce ajunsese șofer la nunțul papal și chiar fusese arestat pentru aceasta. După eliberare, mutându-se de la noi, mi-a lăsat ca amintire două halbe deosebite, dintre care una este dintr-o celebră berărie müncheneză. Ele stăteau singure pe bibliotecă. Ulterior, în călătoriile pe care le făceam, am început să cumpăr altele din magazine sau de la anticari. Unii prieteni, cunoscându-mi această nevinovată pasiune, îmi dăruiau halbe cumpărate special pentru mine sau acceptau să-mi îmbogățească mica mea colecție prin „troc”. De pildă, lui Puiu Maximilian, cel care a fost soțul Stelei Popescu, i-am dat o sticlă de whisky - plină - pentru o halbă de colecție - goală.

- Sunteți mare băutor de bere?

- Sunt amator de bere, dar nu un mare băutor.

- Văd că aveți pe bibliotecă o colecție de halbe.

- Am peste 20. Să vă spun cum am început alcătuirea acestei mici colecții. În casa bunicilor, unde locuiam, a trebuit - conform legilor ce limitau spațiul - să conlocuim cu un inginer ce ajunsese șofer la nunțul papal și chiar fusese arestat pentru aceasta. După eliberare, mutându-se de la noi, mi-a lăsat ca amintire două halbe deosebite, dintre care una este dintr-o celebră berărie müncheneză. Ele stăteau singure pe bibliotecă. Ulterior, în călătoriile pe care le făceam, am început să cumpăr altele din magazine sau de la anticari. Unii prieteni, cunoscându-mi această nevinovată pasiune, îmi dăruiau halbe cumpărate special pentru mine sau acceptau să-mi îmbogățească mica mea colecție prin „troc”. De pildă, lui Puiu Maximilian, cel care a fost soțul Stelei Popescu, i-am dat o sticlă de whisky - plină - pentru o halbă de colecție - goală.

- Sunteți mare băutor de bere?

- Sunt amator de bere, dar nu un mare băutor.

- Văd că aveți pe bibliotecă o colecție de halbe.

- Am peste 20. Să vă spun cum am început alcătuirea acestei mici colecții. În casa bunicilor, unde locuiam, a trebuit - conform legilor ce limitau spațiul - să conlocuim cu un inginer ce ajunsese șofer la nunțul papal și chiar fusese arestat pentru aceasta. După eliberare, mutându-se de la noi, mi-a lăsat ca amintire două halbe deosebite, dintre care una este dintr-o celebră berărie müncheneză. Ele stăteau singure pe bibliotecă. Ulterior, în călătoriile pe care le făceam, am început să cumpăr altele din magazine sau de la anticari. Unii prieteni, cunoscându-mi această nevinovată pasiune, îmi dăruiau halbe cumpărate special pentru mine sau acceptau să-mi îmbogățească mica mea colecție prin „troc”. De pildă, lui Puiu Maximilian, cel care a fost soțul Stelei Popescu, i-am dat o sticlă de whisky - plină - pentru o halbă de colecție - goală.

- Sunteți mare băutor de bere?

- Sunt amator de bere, dar nu un mare băutor.

- Văd că aveți pe bibliotecă o colecție de halbe.

- Am peste 20. Să vă spun cum am început alcătuirea acestei mici colecții. În casa bunicilor, unde locuiam, a trebuit - conform legilor ce limitau spațiul - să conlocuim cu un inginer ce ajunsese șofer la nunțul papal și chiar fusese arestat pentru aceasta. După eliberare, mutându-se de la noi, mi-a lăsat ca amintire două halbe deosebite, dintre care una este dintr-o celebră berărie müncheneză. Ele stăteau singure pe bibliotecă. Ulterior, în călătoriile pe care le făceam, am început să cumpăr altele din magazine sau de la anticari. Unii prieteni, cunoscându-mi această nevinovată pasiune, îmi dăruiau halbe cumpărate special pentru mine sau acceptau să-mi îmbogățească mica mea colecție prin „troc”. De pildă, lui Puiu Maximilian, cel care a fost soțul Stelei Popescu, i-am dat o sticlă de whisky - plină - pentru o halbă de colecție - goală.

AVRAM CROITORU